

א א מ"י פ"ח ה'סלכות
ממרים הלכה ה' סתם
לאין כ"כ:
ב ב מ"י ט"ז הל' א':
ג ג ד מ"י ט"ז הל' ב':
ד ד מ"י ט"ז הל' ג':
ה ה מ"י פ"ח ה'סלכות הלכה ה':

בן סורר ומורה. בן הסמוך לנבורתו. וא"ת דילמא שנה שלמני גדלות כדאשכחן (מ"ד דף מו.) כנופולא הסמוך ללוי לענין מריס ומפרי"ת דהבא דריש לאיש דמשמע לשון גבורה כדכתיב (מ"א ב) ומוקפת והיית לאיש וא"ת א"כ למה לן במתני' טעמא דשלא כלל מלות וי"ל דהוא אימיה למקודס הבחל שערוז ממחילי הזמן דסמוך לגבורתו של איש ואפי' הוי יוסר מג' חדשים לא הוה משיטין כמה צימין קטנות כיון דלוי ראו להוליד דקרינא ביה בן ולא אב:

בן סורר ומורה וכו'. סדר נסקלין דמניא צפקין דלעילוי' מסיים הלכותיו ואולי: משיבא ב' שערות. אבל מקמי הכי לא מיענש כדמפרש ואולי שעדיין לא בא לכלל מנות: עד שיקוף וכן שיהא זקן מוקף שער סביב כולו: ההתחון ולא העליון. לא זקן ומש אלא זקן ארום המקום אלא שדבריו חכמים בלשון נקיה: שואמר בן ולא איש. וזה שיקוף זקן איש הוא. ואפי' זקן מקטנותו קריי בן לא מליין למיזבי' מקמי שיהא שמי שערות דקטן פטור שלא בא לכלל מנות הלכן חזיניה בשר הכי הוא. ואפי' דמי מיימי שמי שערות לענין כל המורה איש הוי מיהו כי מיעטיה קרא לאו בחמלת אשמוזו קא ממעט כדמפרש בגמרא בן הסמוך לגבורתו של איש אלמא בחמלת אשמוזו מייביה קרא: ג' הויא אשמינן. בשאר עושנין דענש התמוז אמ הקטן דהכא בעי קרא למיפטר: אטו בן סורר ומורה על שם הטוא נהרג. דנעני בשר עושנין וכי מה חטא שיהרג מפני שאכל מרטימיר בשר וזהו חילי לוג יין ועל שם סופו נהרג כדמפרש בשליה פרכין (דף ע"ב.) סוף שגמגמר נכסי לזבו ומבקש למורו ואינו מולא וכו' אמרה תורה מוטע ימות זכאי ולא ימות חייב: ופי' יהיה לאיש בן סורר ומורה. נעמייתיה הכי משיבא שמי שערות בעמתייה אמן בן שיקוף דעטרה: פי' אשך נכ דמי. פרשה דהא דמנא עד שיקוף עטרה לאשמועינן דהקפת זקן והתחנות דקמני ממני' הקפת גיד של ציזים סמוך לציזים ולא הקפת היזים חסוד. סכר קטן שלא הביא שמי שערות מוליד: לנדרב יאודה. דלמר האי לאיש צבן סורר ומורה עלמו קאי והכי קאמר כשהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות: ה' א"כ לויא קרא בן לאיש. דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: מאי כי יהיה לאיש בן. השתא משמע כשהיה לאיש בן דהאי איש אצותו קאי ולמעטוי דבנו של קטן פטור לעולם: ואימא טוילי. האי קרא לכרזב סהדא הוא דלמי למעטוי בנו של קטן אבל קטן ענמי מייביה דהא בן כמי וסמוך לגבורתו של איש מנא לן: ה"ג א"כ לויא קרא כי יהיה בן איש. א"כ כדליה אצותו קאי לא להתבוז ביה למ"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה משמע בנו של איש ולא בנו של קטן: מאי. וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש ברישא והוצרך להעיל בו למ"ד: שעת מנייה תרמי. משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן איש כשיגיע לגבורתו של איש ומשמע נמי אצות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן: פליגא דרבי. הא דרבי סהדא דלמר קטן שמוליד פטור דאלמא דקטן מוליד פליגא דרבי: ואם אין לאיש גואל. גבי גול ומשע על שקר דכתיב לעיל מיניה והמודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו כדאש ויהי אשמו קרן של גולה: שאין לו גואלים. אין לך אדם בשראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם: בגול הגר. ומת לאחר ששבע לו ואין לו יורשים: ואמר

בן סורר ומורה "מאימתי נעשה בן סורר ומורה משיבא שתי שערות ועד שיקוף זקן התחנות ולא העליון אלא שדבריו חכמים בלשון נקיה שנאמר יבי יהיה לאיש בן בן יולא בת יבן ולא איש קטן פטור שלא בא לכלל מצות: ג' קטן מוליד דפטור מוליד כדקתני טעמא שלא בא לכלל מצות ותו היבא אשכחן דענש הכתוב דהבא ליבעי קרא למיפטריה אמן הכי קאמרין אטו בן סורר ומורה על הטוא נהרג י' על שם סופו נהרג וכיון דעל שם סופו נהרג אפילו קטן נמי ועוד בן ולא איש קטן משמע אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא וכי יהיה לאיש בן בן הסמוך לגבורתו של איש: ועד שיקוף זקן התחנות כו': תני רבי חימי עד שיקוף עטרה כי אתא רב דימי אמר דהקפת גיד ולא הקפת ביצים אמר רב הסדא קמ' שהוליד אין בנו נעשה בן סורר ומורה שנא' כי יהיה לאיש בן לאיש בן יולא לבן בן האי מיבעי ליה לכרזב יהודה אמר רב א"כ ליבא קרא כי יהיה בן לאיש מאי כי יהיה לאיש בן ש"מ לכרזב סהדא ואימא כוליה לרבי הוא דאתא אמן כי נימא קרא בן איש מאי לאיש בן שמע מינה תרתי ופליגא דרביה דאמר רבה קטן אינו מוליד שנא' יאם אין לאיש גואל י' וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל אלא בגול הגר הכתוב מדבר ואמר

תורה אור השלם
1. פי' יהיה לאיש בן סורר ומורה אינו שמי בקרא אביו בקרא אביו בקרא אביו ולא שמי איתיה: דבריו באי דח' להשיב דאשם אילו דאשם דמפוסיל ליל לבדן מילך איל הפסחים אשר יקרב בו יצילי.
במפרד ה' ח

מוסף ר"י
משיבא שתי שערות ועד שיקוף זקן. אבל שושני הוא ששיקוף זקן ראו לטוילי ודמנא אשמי בן ולא היא ליהיב אב' דהתחנות ולא העליון. דלמי הקפת זקן אשמי בחמלת אשמוזו ולא העליון. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל מוטע ימות זכאי וכו' אמרה תורה מוטע ימות זכאי ולא ימות חייב: ופי' יהיה לאיש בן סורר ומורה. נעמייתיה הכי משיבא שמי שערות בעמתייה אמן בן שיקוף דעטרה: פי' אשך נכ דמי. פרשה דהא דמנא עד שיקוף עטרה לאשמועינן דהקפת זקן והתחנות דקמני ממני' הקפת גיד של ציזים סמוך לציזים ולא הקפת היזים חסוד. סכר קטן שלא הביא שמי שערות מוליד: לנדרב יאודה. דלמר האי לאיש צבן סורר ומורה עלמו קאי והכי קאמר כשהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות: ה' א"כ לויא קרא בן לאיש. דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: מאי כי יהיה לאיש בן. השתא משמע כשהיה לאיש בן דהאי איש אצותו קאי ולמעטוי דבנו של קטן פטור לעולם: ואימא טוילי. האי קרא לכרזב סהדא הוא דלמי למעטוי בנו של קטן אבל קטן ענמי מייביה דהא בן כמי וסמוך לגבורתו של איש מנא לן: ה"ג א"כ לויא קרא כי יהיה בן איש. א"כ כדליה אצותו קאי לא להתבוז ביה למ"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה משמע בנו של איש ולא בנו של קטן: מאי. וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש ברישא והוצרך להעיל בו למ"ד: שעת מנייה תרמי. משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן איש כשיגיע לגבורתו של איש ומשמע נמי אצות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן: פליגא דרבי. הא דרבי סהדא דלמר קטן שמוליד פטור דאלמא דקטן מוליד פליגא דרבי: ואם אין לאיש גואל. גבי גול ומשע על שקר דכתיב לעיל מיניה והמודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו כדאש ויהי אשמו קרן של גולה: שאין לו גואלים. אין לך אדם בשראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם: בגול הגר. ומת לאחר ששבע לו ואין לו יורשים: ואמר

דעת אמר' מקנה אותן וזכה מדאורייתא לאחרים לרב אסי דגיטין ולענמי כלולי עלמא והא דלמר בריש פ"ב דקידושין (דף מג. ושם) איש וזכה ואין קטן וזכה היינו דלחן ממנה אחרים על פסחו אי נמי שאין וזכה לאחרים קאמר אפי' דדעת אחרים מקנה אותן דלא כרב אסי וא"ת והיאך מדקדק בגיטין? דוחיה לאחרים מדפודה מעשה זני לאחרים והלא אפי' לענמי לא זכי מדאורייתא כשאין דעת אחרים מקנה אותן ובחילו' מעשה מי איכא דעת אחרת מקנה לאחרים ע"י זכיית קטן וי"ל דקסבר המקשה דכמו שזוכה לענמי בחילו' מעשה מן המורה מחמת דמופלא לאיש דאורייתא כמו בן וזכה לאחרים מן המורה וקאמ' משמע בירושלמי צפקין חטון דלם הוא בן דעת אית ליה זכייה מדאורייתא דלמריין רבנן דקיסרי אמרי כלן בחינוך שיש בו דעת כלן בחינוך שאין בו דעת ובחזיהו נכר (ב"מ דף ע"ג) משמע דלית ליה זכייה מדאורייתא דרגסי' ברוב ספרים קטן נהי דשליחות לית ליה זכייה מדרבנן אית ליה ויש ספרים דלא גרסי' מדרבנן ועוד משכחת לה שיש לו ממון לקטן כגון שירש את אביו קודם שנתייגר כדלמריין צפקין דקידושין (דף י"ג) עובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שנא' כי יורשה לעשו נחמי את הר שער אי נמי כמעשה ידיו דמלאכתו ושכר טרחתו שלו מדאורייתא וא"ת היאך יחייבו אדם אשם על גזילו הא אין נשבעין על טענת חרש שותק וקטן כדדרשין בהגול קמא (ב"ק דף ק"ג) וצפקין צבועת דייניים (שביעית דף מג.) כי יתן איש ואין נתינת קטן וי"ל כלום וי"ל נמי בקופסן ושבעת וא"ת והיאך נתייגר כי אמריין נמי דקטן אית ליה זכייה מדרבנן נמי דקטן אית ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושאי היא דא"כ תיסקי לן כל גרים היאך מעטלין אותן נשך כיון דזכייתו וידו בלחן כאלה שאני אבל אי קטן לית ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך נתייגר וי"ל כגון שנתייגריה אמו כשהיא מעוברת כדלמרי' צפקין הערל (יבמות דף ע"ג) אשם עובד כוכבים מעוברת שנתייגריה בנה אין לריך טעילה ואפשר השתא דלמרי בן יורש את אמו ומיהו קשה מהיהא דפ"ק דכחכות (דף י"ג) (שם) דלמרי' גר קטן מעטלין אותו ע"ד צ"ד ולכל מילי חשיב גר להחיותו צבת ישראל וקדושו קדושין ובני מולדן ומייבמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש בה ביד חכמים לעקור דבר מן המורה חדא דה"מ בעצ' ולא משעה והאי קום עשה הוא ועוד מדפריך מאי קמ"ל תנינא וכו' לאדם שלא בפניו ונראה דכיינה דגיריות לא דמי לשאר זכויות דמה שצ"ד מעטלין אותו אינם זוכין בעצרו אלא הוא וזכה בעלמו ובגופו נענשה גר ונכנס מחת כפי השכינה והא דפריך בכחכות (שם) תנינא וכו' לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים בהפקיה יוצא ליה היינו משום דאם היה חובנו לא היה לנ"ד להתחלע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בחינוך דלאו בר דעת חשיב גר מדמייתי מקטנה פחותה מצת שלשה שהזכייה בעלמו הוא כדפרישתי שהמילה והטעילה גופו וגם מליטו אצותו וכנסו לברית במילה וטעילה והנאחז דמים וכמה קטנים היו צבעת מתן מורה ובפיק עשרה ויוסין (קידושין דף ע"ג) אמר ר"ש דגיריות שנתייגריה פחותה מנת שלש כשיהא לכהונה שזרעו בחוליה בישראל ומיימי ראה מרדכי צבול מצדן וכל הטף צנשים וגו' והרי פנחס היה עמהן ואפי' דלמריין כחכות (דף י"ג) הגדילו יבולין לחמות הא אמריין כדנבדלו שעה אחת ולא מייחו שוב אין יבולין לחמות דמעיל להו מילה וטעילה של קטנות שהיתה צבוס ואין ספרים אלא קבלת מלות ומתוך גבולו ולא מוחו היינו קבלה: צידוע

ותירץ הרשב"א דמילתא דשייכא בזכרים ובנקבות נקט³³.
 עוד תירץ ז"ל משום דטבילה גמר מלאכתו כדקיי"ל³⁴
 מל ולא טבל כאילו לא מל נקט מטבילין.

ומשמע לי שזהו שכתב רש"י מטבילין. דאין לך גר
 בלא מילה וטבילה ודוק כנ"ל.

עוד תירץ הרשב"א דלרבותא נקט טבילה, משום דמילה
 דין הוא שתעלה לו כשיגדיל ויתרצה דישנה בעולם³⁵
 בשעת רצונו, אבל טבילה דבשעתה לא היה בן דעת
 ובשעה שנתרצה אינה בעולם אימא לא, כיון שגירותו
 מסופק שהרי יכול הוא למחות כשיגדיל קמ"ל.

ואפשר דלהכי נקט טבילה משום דחשיבא זכות גמור
 אבל מילה כיון שמצטער לא חשיבא זכות ולא שייך
 ביה למימר על דעת בית דין ומיהו כיון דכבר מל
 אפי' הויא חובתו כבר יצא ידי מילה ושוב כשיטבילוהו
 הויא ליה זכות ונגמרה מלאכתו על דעת בית דין שפיר
 כנ"ל. ואפשר דלהכי כתבו התוספות³⁶ מטבילין אותו
 על דעת בית דין משום דזכות הוא.

¹²³⁴⁵⁶⁷ואת"ח

(יב) עוד מקשה הריטב"א האיך מטבילין אותו והא ריטב"א
 גר בעלמא בעינן שיודיעוהו קלות וחמורות³⁷ ותירץ
 דההוא למצוה ואינו לעכב³⁸ והכא דלאו בר הודעה
 הוא אינו מעכב.

וז"ל שיטה ישנה גר קטן כו'. ואף על גב דצריך שיטה
 קבלה³⁹ הני מילי היכא דאפשר⁴⁰ אבל בקטן לא אפשר,
 ונפקא מינה דאי נגע ביין לא הוי יין נסך ע"כ.

(יג) עוד הקשו כתוספות⁴¹ דהכא אמרינן מטבילין אותו ר"א ש
 על דעת בית דין ופירושם משום דזכות הוא לו⁴².

ותימא דטעמא דזכין לאדם שלא בפניו הוי מטעם
 שליחות⁴³ דכיון דזכות הוא לו אנן סהדי דניחא ליה

אביו, וע"ל כשיטה בזה). 29 ע"ל בריטב"א דמ"מ אם בר
 דעת הוא ובא להתגייר, גם הוא בכלל סוגיין, ועיין ברא"ה שגי"כ
 כתב כן. 30 ע"ל הערה 20. 31 ובריטב"א לעיל כתב
 שאם בר דעת הוא כן הדין, וע"ל בלשון הרשב"א. 32 כ"ה
 הרשב"א הריטב"א, וכ"ה בפנ"י, וכעוד אחרונים. וע"ל מש"כ
 השיטה בזה חידוש לדינא. 33 וכ"ה בריטב"א ופנ"י הנ"ל.
 34 יבמות מו, א, וכ"ה בריטב"א. 35 וכ"ה בריטב"א.
 36 ר"ה מטבילין. 37 עיין יבמות מז, א. 38 וכ"כ בשיטה
 ישנה להלן בסמוך, ועיין ברמב"ם איסורי ביאה פ"ג ה"ז, ועיין
 באריכות באחיעזר ח"ג ס"ו, ועיין בברכת אברהם בסוגיין מש"כ
 בזה, וע"ע צדקת הצדיק השלם (לגה"ק הר"צ הכהן מלובלין)
 בהשמטות ודבריו שם הם חידוש גדול, ומ"מ מדברי הריטב"א
 כאן יש קצת סמך לדבריו עיי"ש. 39 כיבמות מז, א, וכ"ה
 הריטב"א לעיל. 40 עיין לעיל בריטב"א, ובהערות שם.
 41 בר"ה מטבילין. 42 עיין באחרונים שהאריכו לבאר גדר
 הדבר שמזוכה לו ע"י זכיה, עיין בקרו"ש כאן, ובחידושי הגר"ש
 שקופ. ובגרנ"ט, ועוד אחרונים. 43 וכבר האריכו בזה

לו דעת²¹ והוא בא מעצמו להתגייר, ולאפוקי כשאין
 בו דעת ואין אביו ואמו מביאו לבית דין שאין מטבילין
 אותו²². הריטב"א ז"ל.

ובפירושי רש"י ז"ל²³ אין הלשון כן²⁴ אלא ככתוב ע"ד
 רב"א בית דין. אם אין לו אביו ואמו הביאתו להתגייר.
 וקשה מה נפשך אם אמו נתגיירה עמו למה לי דעת
 בית דין, דהא דחינן בגמרא לקמן בגר שנתגיירו בניו
 עמו ומה לי אב או אם²⁵ לענין זה, הכי נמי נגררים
 הבנים אחר האם כמו אחר האב ויותר, ואם לא נתגיירה
 אמו עמו למה ליה למימר דאין לו אב אפילו שהיה
 לו אב כיון דאינו נתגייר עמו כענין דעת בית דין.
 ואפשר דכל שיש לו אב ואם ומביאין אותו להתגייר
 אף על גב דאינם מתגיירים עמו ניחא ליה כמאי דעבדי
 ליה אביו ואמו ואינו צריך דעת בית דין²⁶.

והרשב"א ז"ל כתב וז"ל ופרש"י²⁷ שהביאתו אמו²⁸,
 ולא לנימרא דבלאו הכי לא מטבילין ליה, אלא לומר
 דאין בית דין מחזירין למול ולטבול²⁹ את העובדי
 כוכבים הקטנים מעצמם. ואף על גב דאתי לסיועי
 ממתני' ודחינן מתני' בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו,
 לא שיהא חלוק בדבר זה בין אב ואם, שהבנים גם
 כן נגררים אחר האם³⁰, אלא כאן שהביאתו האם ולא
 נתגיירה והתם שהביאתו ונתגיירה עמו, וה"ה לאם,
 דניחא להו למעבד מאי דעבד אבוהון או אמן כן נראה

ע"כ
 אורח החיים

ר"ה (י) והרא"ה פי' וז"ל מטבילין אותו על דעת בית דין,
 פי' כשכא לפנינו להתגייר ורוצה מעצמו³¹ בדבר, ואף
 על גב דדעתיה לא חשיב, מקבלין אותו על דעת בית
 דין, דזכות הוא וזכין לאדם שלא בפניו ע"כ.

ר"ה (יא) הקשו המפרשים³² אמאי נקט מטבילין ולא קאמר
 מלין.

דנקט רש"י מת אביו דוקא, ואולי הוא משום לשון הגמ' בהמשך
 גר שנתגייר בניו ובנותיו ועיין בב"ח יור"ד ס' רס"ח שכתב
 דכשאמו הבאתו בעינן דעת ב"ד, ואילו אביו לא, וזה מתאים
 ממש בדברי רש"י, אלא שיש לעיין אם הכוונה דאמו אף שמתגיירת
 כעצמה בעינן דעת ב"ד, ודלא כהריטב"א והרשב"א בסוגיין
 בנקודה זו, או דלהיפך דכאביו אף שאינו מתגייר לא בעינן דעת
 ב"ד, וזה קרוב לסברת השיטה להלן ברש"י, (אלא שהוא הצריך
 שניהם). 21 ובריטב"א כתב שאם לא הביאהו ב"ד, לא יחזור
 אחריו לגיירו. 22 עיין בר"ן כאן באופן שגיירו בלא רצונו,
 מועיל גירותו, וראה ברשב"א מהדורת מוסד הרב קוק בהערות
 הגר"ש רפאל בארוכה כמה שיטות ראשונים בזה. 23 לפנינו
 בדי"ה ע"ד ב"ד. 24 כמו שהביא הריטב"א לעיל. 25 עיין
 בארוכה לעיל הערה 20. 26 עיין הערה הנ"ל. 27 בדי"ה
 ע"ד ב"ד. 28 ע"ל בריטב"א שנראה שהיתה לו גירסה אחרת
 ברש"י, וראה לעיל הערה 20 שלפי גירסה זו נראה ודאי שהדין
 כפי שהרשב"א כתב להלן, ומהרשב"א נראה שדעתו הוא שגם
 לגירסה שלנו ברש"י הדין כן, וצ"כ לפ"ז מדוע נקט רש"י שמת

כל שכתב להן כתבה כחבתן קיימת, * ונראה שזהו ב' שאמרו בכריתא ג' פקח שנשא חרשה או שוטח כחבתן מאחים מפני שרוצה הוא להחזיק לחם את הנכסים. זהו ביאור המשנה וכלה על חצר שביארנו חלכה פסוקה היא, ודברים שנכנסו החתיה בגמרא אלו הן.

חכם ששתה רביעית יין אל יורה, ולא סוף דבר בשתיית יין אלא כל שאכל דברים המשכרים כגון חמרים ודבילה קעילית ד' וכיוצא בהם ראוי לו להזהר מן ההוראה שאין הוראה בכלכל הדעת, ושטעמא בעיא צילוחא. ה'

[דף י"א א'] גרי קטני שבא לפני ישראלים ותבעי מהם שיגירוהו ואין לו אב, או שיש לו אב ואין האב בא להתגייר ה' עד שיתגייר בנו עמו על דעת האב, ואף הוא אינו כדאי לספור לו עול מצות שיתגייר על סמך אותה הודעה הואיל ומכל מקום הוא חובע' בכך מטבילין אותו על דעת כיה דין, כלומר שאותם הבאים לגיורו סודיעין את הדבר לכיה דין ומגיירין אותו על דעתם כאלו הם אבותיו של זה שיהא ענינו מסוד להם כדרך שענין הכן מסור לאב להכניסו לכרית ולקדשת אמונה, והמגיירים מיהא צריכין שיהיו שלשה ס' והוא הדין שמוחלין אותו, י' ולא חפש לשון טבילה אלא מפני שהיא באה אחר הטילה והיא גמר הגרות, וכן שחיא באנשים ובנשים, י' ולא מסכו על דבר זה אלא מפני שהגרות זכות היא לו וזכין לאדם שלא בפניו, ואע"פ שהגוי דרכי הכל נוח לו להיות מותר בכמה דברים שיהא נאמר בהן אחר גרותו, שלא נחלקו י"ר מאיר וחכמים אי בהפקירא ניחא ליה אלא בעבד כנעני הואיל ומכל ונקשה ישראל במקצת, ואע"פ שבעבד מיהא חלכה כחכמים כמו שביארנו בראשון של גיטין, י"א בנוי מיהא כלם סודים שנוח לו בהתרו ואינו רוצה ליגדר בגדרי תרתות, ונמצא שאין זה זכות לו אלא אם כן הוא רוצה בכך וקטן כמי שאינו בפניו הוא, ואין חבין לו לאדם שלא בפניו, מכל מקום גוי קטן הואיל ולא נתנדף על אותו שלוח יב אין השלוח יב זכות לו ומתוך כך

(א) כל זה ביבמות קייב ב' וקייב א'. (ב) ר"ל שהתוספתא מיידי באם כתב, (ג) בתוספתא בסורקין ח"ג אבל ביבמות קייב א' (וכן גרים גם רבינו שם) אי/ מפני שרוצה לזוק בנכסיו. (ד) כיב רבינו גם בסמור לסנהדרין (עמוד רמ"ב מעמודי הספר) וחוסוף גם ירכש וחלב, וג' אלו אי בכריתות י"ג כי לענין מי שנכנס למקדש, אבל הרמב"ם ח"ל ביאת המקדש מ"א ח"ג לא נקט אלא חמרים וחלב עיי"ש ח"ב וצ"ב. (ה) כדאי מגילה כ"ח ב'. (ו) רבינו מפרש שיקטן ר"ל שאינו בר דעת להבין חודעה עול מצות (שסודיעין לגר כדאי יבמות מ"ז א') ומי כן כי בנוי לא נאמרו שיעורים כמשיב הרמב"ם ח"ל מלכים מ"ט ח"י וא"כ גדלותו חלויה בכח דעתו ושכלו, (החתים סופר וצ"ל העיר פעם שמיטא שא"א לומר שגדלות גוי חלויה ב"ג שנים) ויוצא ברור מדברי רבינו שקטן שהגיע לכלל דעת זה אי"צ דעת וזכות ב"ד, וכ"כ התמלא"ה וצ"ל בח"י וי"ל קטן שהגיע לכלל שנים שיכול להיות זוכה בעצמו אי"צ לזכות ב"ד עב"ל, וחנה רבינו חנא דמסויע ל'. (ז) מדכ"ל רבינו יתובע' משמע שס"ל כשיטת הסררכי מוכא כדרכי משה וי"ד רמ"ה סק"ד שאם נירו הב"ד מעצמן אינו גר ולא כר"ן בסוגיין. (ח) רבינו כופל וסדויק שנתגייר עמו ולאפוקי משיטת רימב"א ורשב"א (מוכא בש"ס) שאם אמו או אביו מביאים אותו אע"פ שאינם מהגיירים אי"צ דעת ב"ד. (ט) לענין רבינו מפרש ס"י חדש זה שני אנשים סודיעים לב"ד וחב"ד מטבילין על דעתם של אלו (ולא מצאתי אס"י רמו לוח בראשונים) משום שמשמות לשון הגמ' סוכיחה כן מטבילין אותו על דעת ב"ד משמע שיש ב"ד חוק מאלו המטבילים, דלפי ס"י כל הספרשים הוליל גר קטן ב"ד מטבילין אותו. על דעת ס' וי"ל הרבה בס"י החדש הזה ואכמ"ל. (י) כיב גם הרשב"א (מוכא בש"ס) ושם כי עוד שאפשר שדווקא טבילה אבל מילה שצער הוא אין מלין, וכ"כ גם התמלא"ה וצ"ל מדנפשיה, ושמעתי מאאמור הגה"צ אבדקק ערלוי שליטיא שבוז מיושב שיטת בה"ג שחקשה עליו חמור וי"ד רמ"ה שפרוע ססק שלא כרב הונא עיי"ש שחרי לפי חנ"ל י"ל שגם בה"ג ססק כרב הונא ולכן כ' שמלין אותו ע"ס דעת אבותיו אבל אם נמול כבר מטבילין ע"ס דעת ב"ד לבד. (יא) גיטין י"ב ב'. (יב) מ"י ס"י מלה זו.

סגירין אותו ונעשה כגרות זה גר גסור להיות סגנו בין כשר ולכל דבר, וכל שכן אם נתגייר אביו ונתגייר בנו קטן על ידו שהוא נכנס לברית ולקדשת אמונה על ידו שהרי הדבר מוכיח כזו להיות חביב להם יותר על שאחזו מעשה אבותיהם בדיהם, ויש אומרים^כ כן אף באם, והזהר בסוגיא זו שלא לגרום והא קייסא לן דעכרא בהפקירא ניחא ליה, דהא ודאי לא קייסא לן חכי כדכתיבנא, אלא הגירסא הנכונה והא קייסא לן דגוי בהפקירא ניחא ליה, כלומר שכלם מודים בכך, ונשוב לדברינו והוא שמכל מקום בין שנתייר על דעת בית דין בין שנתייר על דעת אביו יכולין הם לסחות ולחזור לסורן ואין מענישין אותן אף כשידינו תקפה, אלא שהגאונים^ח מסכימים שמגנו בין לספרע מותרו הואיל וקטן היה, ואע"פ שגוי קטן עושה יין נסך,^י החיא לגזירה דגדול, אבל הכא מילתא דלא שכיחא היא ולא גזרינן, ואף לכשהגדיל באותה שעה שנעשה גדול והיא שעה ראשונה של תחלת ארבע עשרה לזכר יכול לסחות, ואם קדש באותה שעה וסיחה^א אינה צריכה גט שנעשה הוא גוי לספרע וסופו הוכיח שלא חלה קדשה עליו כלל, הא משהגדיל שעה אחת ולא מיחה שוב אינו יכול לסחות ואם מיחה מענישין אותו,^י ואם אין ידנו תקפה מכל מקום דנין אותו כישראל משומד להצריך גט על קדושו חן כשקדש בגרותו בשעה שהגדיל חן בשקדש אחר שחזר לסורו כדין ישראל משומד, ומכל מקום גדולי הפוסקים הביאו דין גר קטן שמטבילין אותו על דעת בית דין במסכת יבמות^{יא} ולא הביאו זו של הגדילו יכולין לסחות, ומתוך כך יש שפוסקין^{יב} שאין יכולין לסחות, אלא שאף לדעת הפוסקים שיכולין לסחות עד שיגדילו שעה אחת גיורת שנתיירה והיא קטנה ונשאה אחד וסת גובה כחכתה אם מאתים כנתיירה פחותה מבת שלש ואם סנה אם נתיירה לאחר שלש ויום אחד שכל זמן שלא מיחה גיורת היא ועשו לה תקנה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ואין אומרים שלא ליתן לה עד שתגדיל ולא תסחה אלא נותנין לה מעתה, ומכל מקום כבחולות שיש להם קנס מבת שלש שנים ויום אחד עד שיכגרו שבכללן מסורת ונתינה וכותית ולא החרו בהן כמו שיחבאר בפרק שלישי^{יג} וגיורת ושבויה ושפחה שנתיירו או נפרו או נשתחררו פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כגיורת מיחא אין נותנין קנסה מיר שמא תחזור לסורה אלא לכשתגדיל ולא תסחה.

אח"ח 1234567

(א) ראה הערה ח בעמוד הקודם. (ב) הירשביא והרשביא (מוכא בש"ס) מ"ל שאין חבדל בין יב ואם ורכינו סבירא לוי שדווקא אם נתגייר אביו איצ דעת ב"ד. (ג) אבל בספרינו הגירסא בן היא, ע' ריטביא ורשביא (בש"ס) שעמדו ע"ו. (ד) גם הרשביא כ' ע"ו ינוסחא נכונה היא. (ה) נעלם ממני למי נחבון. (ו) דבר זה לא נזכר בשום פוסק; ווקיני התח"ם סופר וצ"ל בשו"ת יו"ד רנ"ג ד"ה אבל כ' וז"ל: ידוודאי אין בו ספק כלל דעקר הגרות לספרע והיין הנשאר שנבע בו קודם סחאתו הוא ככל סגע גוי קטן ביון שלנו^י וכו' עייש והנה רכינו בשם הגאונים ספק להיפך. (ז) כדאי עבודה ורה נ"ו א'. (ח) אבל הרמב"ם הל' מלכים ס"י ח"ג כ' בגר שרצה לחזור לסורו יאין שומעין לו אלא יהיה כושאל לכל דבר או יחרג^י משמע שנהרג ככית דין גם קודם שעשה עבירה בעדים ותתראה רק על סחאתו לבד חייב מיתה, והדבר צ"ב ואולי הטעם שבמחאתו נעשה אפיקורם וכמשיב הל' רוצה ס"ד ח"י וצ"ב. (ט) כדאי יבמות ס"ז ב', ועייש רבינו בקדושין נ' א' ד"ה ישראל. (י) הרי"ף. (יא) יבמות ס"ז ב' ס"י ס"ו. (יב) בין הראשונים שלמינו רק הרי"ף פוסק כן, וע' התם סופר שו"ת יו"ד רנ"ג; ודע שמיש התח"ם סופר וצ"ל שם ב' פעמים שרבים סהפוסקים שהובאו בשיטה מקובצת מ"ל שאם אבותיו נתגיירו עמו אינו יכול לסחות^י הוא מלא כי בשיטה מקובצת לא מצאתי אף שיטה שסבירה ליה כן, ואדרבה חשי"ם מביא שרשי ורשביא וריטביא כתבו להדיא שגם באופן זה יכולין לסחות. (יג) לקמן ל"ב ב'.

ויש פוסקין* כן אף בכחבת, אלא שגדולי הדורות ככתובה כדברינו, י מפני שכך חקלה רבא בסוף הסוגיא, אלא שאף אני חוזר לפסוק כדבריהם, י מפני שאין זו קרויה מחלוקת בין אבוי ורבא, ולא נאסרת לכל אחד מהם אלא דרך דחייתו, כלומר אבוי לא הקשה מו מפני שהיה איפשר לרעתו להרצה כן, ורבא לא הקשה מו מפני שהיה איפשר לרעתו להרצה כן, ומכל מקום שתיהן ראויות לחקשות ולהקטיר בשתייהן מה שתירצו בהן דדוקא לכו גרלה, וכן הדברים נראין.

אזהרה 1234567

זן שביארנו בהגדלה שעה אחת יש אוסרין* שלא שעה דוקא אלא רגע המסוכה לסוף קטנותה, וראוי לשאול* אם כן היאך תמחה והיאך אפשר לצמצם בכיוון רגע ראשון של גרלות, ותוצוהי כשמתחלת למחות בסוף קטנות ועברה במחאתה בתחלת גרלותה, ואף בתוספות נדחקו לפרש שאף משגדלה יכולה למחות אם לא תודיקוה עול מצות משגדלה ומשגדלה והודיקוה עול מצות אם לא מיתה אינה יכולה עוד למחות, ואיני יודע דחקים אלו למה, אלא שעה אחת פירושו כל אותה שעה על הדרך שביארנו. י

[דף יא ב'] קטן פחות מכן תשע הבא על הכתולה כשם שלא עשאה מוכת עץ לענין כתבה וכתבתה מאתים כמו שביארנו* כך לא עשאה מוכת עץ ליעסל לכהן גדול ר"ל שאע"פ שכתן גדול אסור במוכת עץ* כזו מיתה מותר שאין מוכת עץ בבשר זכר שלא נקראת בעולת אף מוכת עץ אינה, וכן אמרו בששי של יבמות* שהנבעלת לכהסה מותרת לכהן גדול, אלא שזו יש שספרשים אותה בשלא כדרכת כמו שיחבאר שם, י ובתלמוד המערב* י שנינו כמה שאמר שפחותה מבת שלש שנים ויום אחד שכתוליה חזורין, אמר ר' בון אקרא לאלהים גוסר עלי, י ב בת שלש שנים ויום אחד ונמלכו בית דין לעברו הכתולים חזורין לא נמלכו לעברו אין הכתולים חזורין, ופירוש הדברים שכל השנים האמורים לחינוק ולחינוקת ולערכין ולכל דבר אינם אלא שנות החסה ולא שנות הלבנה אלא שנים פשוטות ומעכרות סתקנות על סדר העבור כהשואה שנות הלכנה עם שנות החסה ומתוך כך אם תיום הוא כיט באדר והיא תיום כה שלש שנים ויום אחד אם נמלכו בית דין לעכר את החדש הרי לא נשלטה שנתה ודין אותה בדין כתוליה חזורין לכל דבר, וזהו אלהים גוסר עלי, שאין הנטר תלוי אלא בכיה דין לפי סדר עבודיהם, ואמרו עוד שם* על מה שאמרו במשנתנו בקטן חבא על הגדולה שכתבתה מאתים, גדול חבא על הקטנה ניחא שמרי כתוליה חזורין קטן חבא על הגדולה הרי אין כתוליה חזורין, כלומר והיאך כתבתה מאתים אחר שאין לה בתולים, אמר אבהו חפחר

(א) ע' ש"ס בשם רש"י וכ"כ גם הריטב"א ד"ה אמר ר"י וגם הרב המעילי (כש"ס ד"ה התם), ולענין גם חנאוים (כש"ס שם) ש"כ שאין לה כתובה ס"ל כן שהרי זה שאין לה קנס כש"כ הוא מכתובה כמו שני סדכרי רבינו, וחב"ה אהע"ו ס"ו סק"ג כוון לזה מדנפשיה, ומה שהבי"ח למד כתובה מקנס לעמ"ש רבינו הוא ק"ק ואכמ"ל. (ב) בעל המשלמה (מוכא בש"ס שם), וגם מכאן ראוי לסי"ש בטק"א שכיגדולי הדורות כוון רבינו לבעל המשלמה ולא לרשב"א או לרמב"ן. (ג) ר"ל שכתובה יש לה משא"כ קנס (וזה לא כב"ח אהע"ו ס"ו סק"ג); ורע שמי"ש בש"ס שכן מסק גם הרמב"ם ח"ל אישות ס"יא קשה מאוד שהרי הרמב"ם כ' לחדיא בח"ל מלכ"ס ס"י היג שאין לה לא קנס ולא כתובה עד שהגדיל וצעיג. (ד) ר"ל כ"ש פוסקים דלעיל שאין לה לא כתובה ולא קנס עד שהגדיל. (ה) לא מצאתי שיטה זו. (ו) כ"כ כל הראשונים ז"ל. (ז) הראב"ד והרשב"א (בש"ס ד"ה לכו) כ' ג"כ כן בשם תוספות, ובתוספות שלפנינו ל"ו. (ח) לעיל ד"ה גוי. (ט) לעיל במשנתנו. (י) כדא"י יבמות ס' א'. (יא) ג"ט ב'. (יב) ד"ה כגמרא. (יג) בפרקין סוף ח"ב בשו"ת. (יד) תהלים נ"ו ג'. (טו) בירושלמי בפרקין ח"ג ד' ב' בשו"ת.

קודם שתעשה גדולה שהוא שתהיה בת י"ב שנה שהיא בת נכרים מסעם דלעיל.

ובדבר הבשר המסתובב תחת האש ונצלה כך אם מותר בלא מליחה לע"ד נראה להתיר, שאין חלוק באיזה מקום הוא האש אם אך נצלה מזה עד שראוי לאכילה הוא צלי המתיר, אבל צריך לראות שלא יגע הבשר בכותלים ולא למטה ויהיה שם כלי שיזוב לשם הדם.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן קסב

בענין אדאפטירן קינדער שעושין במדינה זו

כ"ג מנ"א תשי"ז.

מע"כ ידידי הנכבד מר ר' ברוך שטערנפעלד שליט"א.

הנה בדבר ענין אדאפטירן קינדער כאופן שעושין במדינה זו יש ענין שלא טוב בשל ילדי ישראל ולא טוב בשל ילדי נכרים ולא ראי זה כראי זה, דבשל ישראל צריך מתחלה לידע שאינו ממזר ולא שתוקי ולא אסופי דהוא לחקור שמא האם היא אשת איש שהלך בעלה ממנה בלא גט כשר חינתה וילדה שהוא ממזר מספק דאם מנכרי אינו ממזר, ואף כשנודע שהאם היא פנויה יש לחוש שמא הבעל הוא בעל אחרת אם יש לה אחרת נשואה או היה בן אתיה או בן אחרת אם יש לה קרובים כאלו שנגדלו כבר שדאין להוליד.

ואף כשנודע שהיא פנויה שאין לה אחרת נשואה ולא בן את ובן אחרת גדולים שלכן הולד כשר ואף שהוא בן הנדה מותר לקהל וגם אם היא בת מותרת לכתונה, מ"מ יש לאסור כשלא ידעו מי הוא אביו ומי היא אמו כדי שלא יבא במשך הזמן כשיגדלו לישא אחיו ואחותו מאב או מאם כמפורש זה ביבמות דף ל"ז שאסור להשכיח שם האב וה"ה שאסור להשכיח שם האם שמא יבא מזה שישא את את אחותו ובכאן איכא למיחש גם לשמא ישא את בתו ואת אמו, וצריך לכל הפחות שיהיה ידוע אצל אחד מי האב ומי האם כדי שכשיבואו לכלל נישואין ישאלו ממנו אם הם

קרובים האסורין זה לזה, ורק אם כבר נשתקע שם האב והאם ששוב אינו מקלקל יותר אין לאסור דמה עליו לעשות ויהיו מותרין לישא ולהנשא משום דאזלינן בתר רובא, אבל אם עדין לא נשתקע ועל ידו ישתקע אסור מקרא דומלאה הארץ זמה.

וחסרון זה ליכא בשל נכרים דאין בהן ממזרות ולא איסור קרובות לכשיתגיירו, אבל מ"מ צריך להודיעו קודם בן י"ג לזכר וקודם בת י"ב לנקבה משום שרשאין או למחות על הגרות ואז עדין הם תחת השפעת המגדלים אותם שיש לסמוך שלא ימחו עד אחר שיהיו בן י"ג ובת י"ב ואח"כ לא יוכלו שוב למחות, אבל כשלא יודיעו אותם הרי יוכלו למחות לעולם כל זמן שיתודעו, ולבד שמסתבר כן דפשוט שהא שאינה יכולה למחות אחר שגדלה שעה אחת דהוא משום דרוצית בזה וחזינן שהיה זכות ברור אבל בלא ידיעה לא חזינן מגדלותה כלום שהיא שמחה בזה, יש לזה קצת ראייה מהג"א כתובות דף י"א שכתב אע"ג דאי מחית הוי עכ"ם יכול גר קטן לישא בת ישראלית עיי"ש שלכאורה לא מובן הא אף קטן ישראל אינו יכול לישא אשה דלא תקנו נישואין לקטן כדאיתא ביבמות דף קי"ב, ודחוק לומר שהוא אליבא דר"י בר ברזילי דרוב הראשונים פליגי עליה עיין בפ"ת אה"ע סימן מ"ג סק"א, ואף בסמוך לפירוקן שאיכא דסברי שרשאי וגם איכא מצוה הוא דוקא כשהשיאו אביו עיין בב"ש סי' א' סק"ג ובבב"מ סק"ה, ולכן נראה לפרש שהוא על גר קטן שנגדל ולא הודיעוהו שהוא גר, דרשאי לישא בת ישראל ולא תישיבנן דשמא ימחה כשיתודע, ואף להחת"ס ח"ו"ד סי' רנ"ג דביש לו זכות גדול אינו יכול למחות כגון בנתיגירו אבותיו שלא היו רוצים לגדלו אם לא יהיה גר כמותם נמי בכאן לא שייך זה דאם לא היה ישראל זה לוקח אותו לגדלו ולהחיותו ימצאו הרכה נכרים במדינה זו שהיו לוקחים אותו לגדלו ולהחיותו בנכריות ובהפקרות ונשאר דק הזכות שנעשה גר שזכות זה הא לא נחשב זכות ברור כ"כ ויוכל למחות אף להחת"ס.

ובעצם אני מסופק בלא הודיעו לו שאפשר שיתודע בגדלותו שאז יש לו בכר תאוות מרובות שאין לסמוך לומר שאנן סהדי שלא ימחה כשיתודע כמו שאנו אומרים בקטן שיתודע שתיכף כשנגדל שהוא רק בן י"ג ובת י"ב אין להם תאוות כ"כ והוי רובא דרובא שלא ימחו, שלכן אין תוששין לשמא ימחה ומברכין על הטבילה ודינו לכל דבר כישראל כדאיתא הטעם בחת"ס שם דכשלא יודיעו לו שיש לתוש שיתודע בגדלותו שיש לו בכר הדבה תאוות ונסיונות

אלי יש לחוש ואין להתירו בבת ישראל. ולומר שנסמוך שלא יתודע לעולם לא מסתבר כלל דהרבה אופנים מודמן שמתודעים.

ואף שמהג"א. שהזכרתי לפ"מ שבארתי ראידי בלא הודיעוהו שיוכל למחות כשיתודע ומ"מ כתב שמועד לישא ישראלית דאיה רגם בזה אין חוששין מטעם דכיון שהדגילוהו ברת ישראל תלינן שרובא רדובא לא ימחו כשיתודעו אף בגדלותם. אבל הא אין זה דאיה ברורה דהא יש לרחות דסוכר הג"א כד"י בד ברזילי וכהסובדין דסמוך לפידקן דשאין אף בלא השיאו אביו שאו אידי הג"א בנשא בקטנותו וביודע שהוא גר שזה אם יגדל שעה אחת ולא ימחה שוב לא יוכל למחות ותוא אין לו תאוות כ"כ ואף שהוא דוחק מ"מ אפשר לפרש כן. ולכן בלא הודיעו לו הוא ספק שמא יש לחוש שימחה כשיתודע בגדלותו שיש לו תאוות מדובות. ואף שלפ"ז ליכא דאיה מהג"א שבלא הודיעו לו יכול למחות כשיתודע בגדלותו אבל לזה א"צ דאיה דמסבדא הוא ברור. ולכן צריך להודיעו קודם גדלותו ויש לסמוך שלא ימחה כדלעיל.

ובעצם יש עצה שלא יוכל למחות דהישראל יקנה בהמעזות שנותן עבוד הולד שיהיה לעבד ויחשוב בלבו שעיקר קנינו הוא ע"מ לשחררו ובלא זה לא היה קונוה ויהיה אז דשאי לשחררו ולא יעבוד על העשה דלעולם בהם תעבודו ויהיה אחד השחרור בקרושת ודין ישראל כמו גר. וזה לא יוכל למחות. וממילא לא יהיו מחוייבים להודיע לו שהוא אינו אביו ואמו ולא שנולד מנכרים והשחרור צריך לעשות בשטר ע"י אחד שיוזכה עבודו בתורת זכיה וצריך לעשות השחרור אצל רב מובהק שידע איך לכתוב השטר שחרור כדן ולמוסדו כדן. ואף שמצינו דק שנכרי יכול למכור בנו ובנותיו לעבדות בדמב"ם פ"ט מעבדים ה"כ ובש"ע סי' דס"ז סעי' י"ז ולא הוזכר שגם האם יכולה למכור, מסתבר שגם היא יכולה אף שאין לי דאיה לזה דמה שלדין דמי ולדות הוא שייך דק לבעל הוא דק דין שנאמר דק בישראל ולא בנכרים. ובפד"ט כיון שהבעל אינו חושש והניח להאשה לעשות עם הולד כרצונה למכור הוא כנתן לה זכותו כוונתו.

אך יש לעיין כשלא דברו זה עם האב והאם והם מסדו הולד כבד לסדסוד שאולי לא היו רוצים למכור אדעת עבדות וגם מחמת שאסור זה בדינא דמלכותא בכאן א"כ אולי הוא כהתנו שהמכירה היא דק להחזיקו כבן. ומעצמם שיטבלוהו לעבדות מצינו זה דק בשקנה אותו הישראל לכה"פ למעשה ידיו שהוא ענין עבדות ולא בקניה כזו שהוא לבן שבכלל אין שייך קניה

כזו אלא הוא נתינת מומן בעלמא על מה שמניחין שיקח בנם, וא"כ אולי לא יכולין לטובלו בע"כ לשם עבדות. אך אולי על עבדות כזה שידעו שישחרר אותו לא היה איכפת להו למכור וגם דינא דמלכותא לא אסד זה כיון שסופו שיהיה לו לבן ולכן יוכל לטובלו לשם עבדות ולשחררו אח"כ. וצ"ע לדינא לכן אין לעשות זה אא"כ ידברו עם האב או עם האם שמתרצין למכרו לעבדות.

ואם הולד בת תהיה אסורה לכהן כי גיורת ומשוחררת אסורה לכהן ומחלוקת הראשונים בפחותה מכת ג' שנים אם הוא איסור לאו מדין זונה או איסור עשה הנאמר בקרא דחזקאל דבתולות מודע בית ישראל ועיין באה"ע סי' ו' בב"ש סק"כ.

ואם הוא ולד ישראלית שילדה מעט"ם הוא ולד כשר לישראל ופסולה לכהונה אבל ג"כ צריך לידע שם האם כדרי שלא יבא מכשול לישא את אחותו מאמו ואחות אמו או להנשא לאחיה מאמה.

ואם לעצתי תשמעו אין צריך להכניס זרע נכרים כי אין בזה שום צורך ותכלית ודק כשבא גם מעצמו להתגייר לשם שמים צריך לקבלו.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן קפג

בעצם מצוות כתיבת ספר תורה האידנא ובאם יוצאין בשל שותפות

ט' אייד תשט"ז.

מע"כ ידידי מהר"ד יעקב מיכאל דויקאבס שליט"א.

הגה ברבר שאלתו במצות ס"ת להכריע בין רבותינו הראשונים והאחרונים הקשה ירדי לשאול כי בזמננו שיכול להכריע דברי הראשונים שהם כמלאכים ואנחנו אף לא כחמורים אך נבאר בזה מה שבירנו בעה"י להאיר הענין ולהבין דברי רבותינו וממילא ידע איך לעשות.

הנה במחלוקת הבי"י והדרישה כדעת הרא"ש ביר"ד סי' ע"ד אם מורה ריש חיוב לכתוב ס"ת דק שמוסיף שעתה שהתירו לכתוב תורה שבע"פ מחוייבין